

**КАК ИЗКУСТВЕНИЯТ ИНТЕЛЕКТ МОЖЕ ДА ПОВИШИ ФИНАНСОВАТА
ВИ ГРАМОТНОСТ?**

Какво ще научите?

До края на този модул ще можете да:

Разбирате синергичната роля на изкуствения интелект в управлението на личните финанси.

Разпознавате практични AI инструменти за бюджетиране, спестяване и кариерно планиране, които съответстват на вашите житейски цели.

Участвате в интерактивни симулации за финансово планиране и инвестиране, изграждайки увереност без риск.

Използвате дигитални инструменти и социални медийни платформи за непрекъснато и неформално финансово образование.

Прилагате основни финансови концепции в практични ситуации, подготвяйки се за реални финансови решения.

- **Възходът на изкуствения интелект в личните финанси**

Изкуственият интелект постигна значителен напредък в различни области, включително и в управлението на личните финанси. Макар ролята на AI в инвестиционните съвети все още да е спорна поради силно персонализирания характер на инвестирането, неговият потенциал да подпомага финансовото образование е безспорен. Инструменти като ChatGPT могат да разясняват сложни финансови термини и концепции, правейки ги достъпни за всички.

- **Разбиране на финансови концепции с помощта на AI**

Една от основните пречки пред финансовата грамотност е сложната терминология. Термини като „сложна лихва“ и „годишен процент на разходите (ГПР)“ могат да се окажат твърде объркващи за хора, които тепърва навлизат в личните финанси. AI инструментите могат да разбиват тези концепции на по-прости и разбираеми обяснения. Например, можете да помолите AI инструмент да „обясни сложната лихва на ниво пети клас“ и той ще предостави лесно за разбиране обяснение.

Ето как Microsoft Copilot отговори, когато го попитахме да обясни сложната лихва на ниво пети клас: Разбира се, нека го направим просто и забавно!

Представи си, че имаш вълшебна касичка. В края на всяка година тази касичка ти дава допълнителни пари в зависимост от това колко вече има вътре. Колкото повече пари имаш в касичката, толкова повече допълнителни пари получаващ. Това е основната идея на сложната лихва.

Да кажем, че започваш с €10 в касичката. И нека приемем, че касичката ти дава 10% допълнително всяка година. В края на първата година ще получиш €1 допълнително (защото 10% от €10 е €1), така че вече имаш €11.

Тук идва магията. През втората година касичката ти дава 10% не само върху първоначалните €10, а върху цялата сума от €11. Значи получаващ €1,10 допълнително (защото 10% от €11 е €1,10) и вече имаш €12,10. Всяка година сумата на допълнителните пари нараства, защото тя се изчислява върху цялата сума в касичката, включително и върху парите от предишните години. Затова се нарича „сложна“ лихва – лихвата се добавя към общата сума, след което получаващ лихва върху тази нова обща сума, и този процес се повтаря година след година.

Така сложната лихва е като снежна топка, която се търкаля надолу по хълма. Докато се търкаля, тя събира още сняг и става все по-голяма и по-голяма. Колкото по-дълго се търкаля, толкова по-голяма става! Това е силата на сложната лихва – тя може да помогне на парите ти да растат по-бързо с времето. Яко, нали?

Сложните концепции стават лесно смилаеми чрез прост език и познати сравнения. Например, ГПР (годишен процент на разходите) може да е объркващ, но AI може да го обясни като цената на заемането на пари за една година, включително лихви и такси – подобно на данъка и бакшиша към сметката в ресторант или на „наема“, който плащаш за заема. Този подход премахва фактора на „стресираща сложност“ и насърчава по-доброто разбиране. А най-хубавото е, че винаги можеш да задаваш допълнителни въпроси и да продължиш своето учебно пътешествие.

Учи по-добре с помощта на AI

- Финансовото образование традиционно включва четене на книги, посещаване на семинари или гледане на видеа. Макар тези методи да са ефективни, те не винаги отговарят на индивидуалното темпо и стил на учене. Изкуственият интелект може да допълни тези подходи, като предложи персонализирано учебно изживяване. Потребителите могат да взаимодействат с AI инструменти, да задават въпроси и да получават незабавни, адаптирани към тях отговори.
- AI може също да се приспособява към нивото на знания на потребителя. Ако някой има основни познания за бюджетиране, но изпитва трудности с по-сложни теми като управление на дългове, AI може да оформи обясненията си така, че да надграждат върху вече наличните знания. Този персонализиран подход гарантира, че потребителите нито се претоварват, нито се чувстват недостатъчно предизвикани.

Преодоляване на страха от задаване на въпроси

- Много хора се колебаят да задават въпроси, свързани с финанси, от страх да не изглеждат необразовани. Този страх може да попречи на ученето и да доведе до лоши финансови решения. AI инструментите могат да премахнат тази бариера, като осигурят среда без осъждане. Можете да зададете на AI всякакъв въпрос, колкото и елементарен да изглежда, и да получите ясен и неосъдителен отговор.
- Тази функция е особено полезна в образователна среда. Финансовите преподаватели могат да интегрират AI инструменти в своите методи на обучение, като насърчават студентите да се включват по-свободно, без страх от неудобство. Този интерактивен подход към ученето може значително да подобри разбирането и запаметяването на финансовите концепции.

Практически приложения на AI във финансовата грамотност

- **Бюджетиране:** AI инструментите могат да помогнат на потребителите да създават и управляват бюджети. Чрез въвеждане на приходи и разходи, те могат да получат персонализирани съвети за това как да разпределят средствата си по-ефективно. Например, AI може да предложи стратегии за спестяване или да посочи ненужни разходи. Този практичен подход към бюджетиране превръща трудната задача в лесно управляем процес.
- **Спестяване:** Разбирането на различните варианти за спестяване е ключово за финансовото развитие. AI може да обясни предимствата и недостатъците на различни спестовни инструменти като високодоходни спестовни сметки, депозитни сертификати (CDs) и парични пазарни сметки. Това знание дава възможност на потребителите да вземат информирани решения, които съответстват на техните финансови цели.
- **Управление на дългове:** Управлението на дългове е съществена част от личните финанси. AI инструментите могат да предложат стратегии за изплащане на дългове, консолидиране на заеми и подобряване на кредитния рейтинг. Те също могат да предоставят информация за дългосрочния ефект на дълга върху финансовото здраве. Например, AI може да симулира различни сценарии за изплащане, за да помогне на потребителите да разберат как промените в стратегията им биха повлияли върху общия размер на дълга и лихвените плащания.

Практически приложения на AI във финансовата грамотност

I. Създаване на бюджет

- Можете да използвате генеративен AI, за да ви помогне да създадете персонализиран бюджет. Разбира се, ще трябва сами да съберете цялата необходима финансова информация – включително доходи, разходи и дългове – но AI може да ви помогне да изградите работещ за вас бюджет.
- AI предлага множество начини за персонализиране на бюджета. Ако харесвате конкретен стил на бюджетиране – например правилото 50-30-20 – изкуственият интелект може да го приложи. Можете да създадете бюджет на месечна, седмична или дори дневна база, като всички разходи се категоризират според вашите предпочитания. Правилото 50-30-20 е стратегия за разпределяне на бюджета между: необходимите разходи (50%), желаните неща (30%) и финансовите цели за бъдещето (20%).
- По-усъвършенстваните AI чатботове могат дори да създават електронни таблици, но използването на генеративен AI за бюджетиране понякога може да е досадно. Затова финансови инструменти като Cleo и Monarch Money използват AI за създаване и управление на бюджети чрез удобни интерфейси, специално разработени за тази цел.

- **2. Планиране на финансовото ви бъдеще**

- Изкуственият интелект може да ви помогне във финансовото планиране и при поставянето на реалистични финансови цели, което често е ключова част от бюджетиране. Ще трябва предварително да предоставите на AI инструмента цялата необходима информация, включително:
- Вашия текущ бюджет
- Най-спешните ви финансови приоритети (напр. изплащане на дългове или планиране на пътуване)
- Какво бихте искали да постигнете в средносрочен план (напр. покупка на кола или спестяване за жилище)
- Дългосрочната ви визия (напр. смяна на кариерата или мечти за пенсиониране)
- Всички други финансови обстоятелства, които трябва да се вземат предвид
- Може вече да имате представа какво искате да постигнете, но да ви липсва ясен „пътеводител“ за парите, за да стигнете дотам. Подобно на създаването на бюджет, генеративният AI може да ви подкрепи в този процес – въпреки че специализираните AI-базирани инструменти, създадени за финансово планиране, често са по-удобни и удовлетворяващи за ползване.

3. Научаване на теми, свързани с парите

- Генеративният AI може да ви помогне да научите почти всичко, включително и теми, свързани с вашите финанси. Можете да използвате AI чатбот инструменти, за да изследвате финансови термини и концепции, както и да откриете добри практики за подобряване на навиците ви за харчене, спестяване и инвестиране. AI инструментите подкрепят самостоятелното учене, така че ако попаднете на тема, която особено ви интересува, можете да задълбочите знанията си по нея.
- Можете да помолите AI чатботове да ви предоставят разнообразни образователни материали – включително резюмета, наръчници и уроци. Ако предпочитате съдържанието да бъде организирано като списъци, точки или стъпка по стъпка инструкции, можете да поискате то да бъде поднесено именно в този формат. Генеративният AI може да създаде образователно съдържание, съобразено с начинаещи, напреднали или експерти.
- Използването на AI за учене е удобно – но има една важна забележка: AI генерира информация, която не винаги е напълно вярна. Особено когато става дума за теми, свързани с парите ви, е необходимо да сте сигурни, че прочетеното е коректно. Можете да уточните в заявката си към AI инструментите, че желаете връзки към първични източници, и след това да ги използвате, за да проверите задълбочено цялата информация, генерирана от AI.

4.

?

AI,

“

”

2010-

-
AI

AI

ChatGPT

:

”

“

,

,

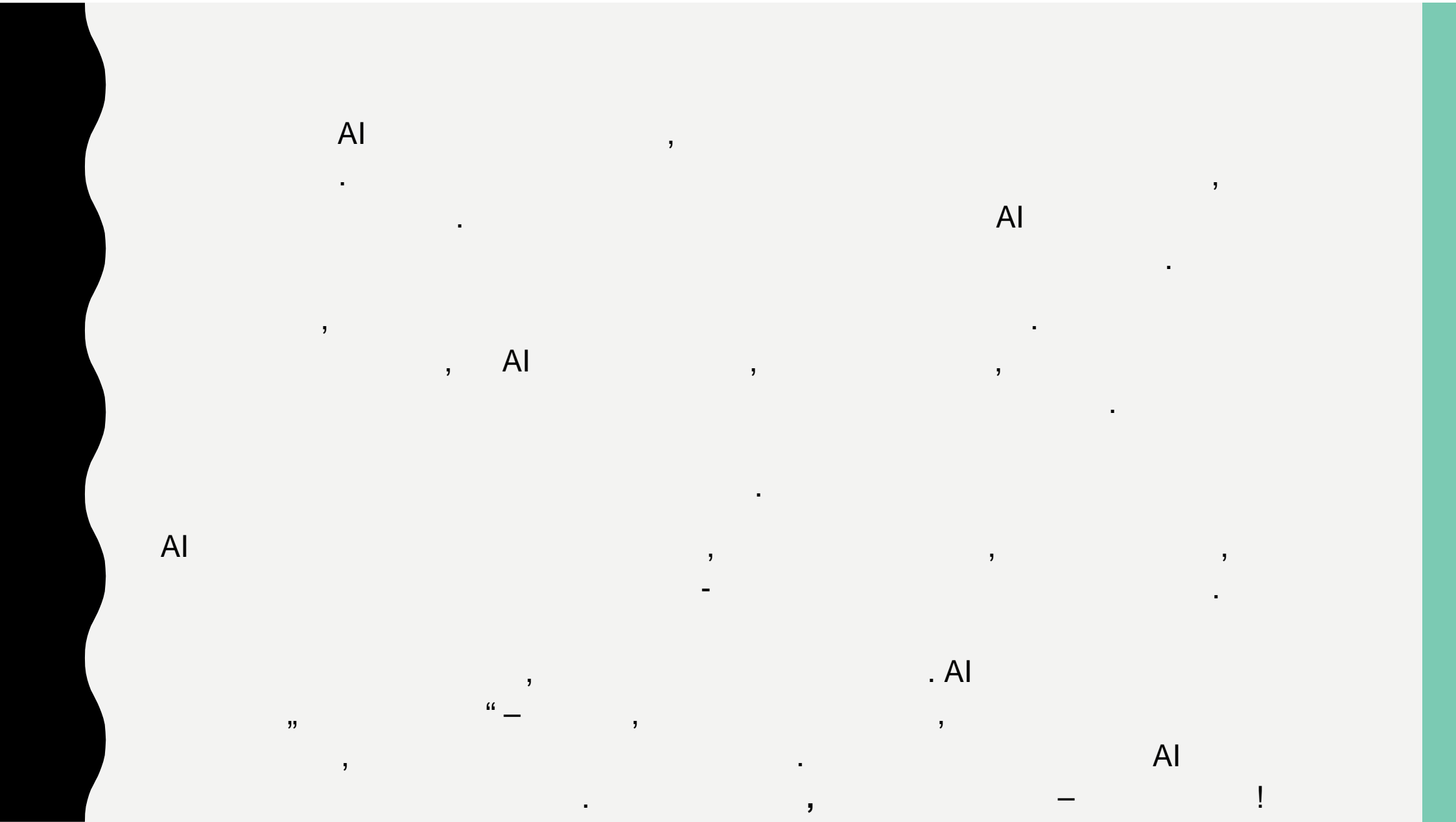
AI

(prompts).

AI инструменти за финансова грамотност

Няколко AI инструмента могат да подпомогнат развитието на финансова грамотност:

- **ChatGPT:** Многофункционален инструмент, който може да отговаря на широк спектър от финансови въпроси. Той е в основата на Microsoft Copilot. Потребителите могат да го използват за обяснения на сложни термини, съвети за бюджетиране или стратегии за спестяване. Неговата способност да разбира контекста и да дава релевантни отговори го прави ценен ресурс за всеки, който иска да подобри финансовите си знания.
- **Cleo:** Финансов асистент, който помага на потребителите да управляват парите си, да следят разходите си и да спестяват повече. Той предоставя информация за финансовите навици и предлага начини за тяхното подобряване. Интерактивният и разговорен подход на Cleo прави управлението на финанси по-приятно и по-малко стресиращо.
- **Gemini:** AI чатботът на Google, вече преименуван на Gemini, предлага стабилни функции за управление на лични финанси. Той може да помага при бюджетиране, стратегии за спестяване и разбиране на финансови концепции чрез своя разговорен интерфейс. Способността на Gemini да обработва и анализира големи обеми от данни му позволява да предоставя персонализирани финансови съвети и образователно съдържание.

„Бихте ли се доверили на изкуствен интелект да управлява парите ви?“

Въпроси за дискусия:

- Бихте ли се доверили на AI да управлява вашите спестявания?
- Използвали ли сте някога AI инструмент (като ChatGPT или Cleo), за да научите повече за финансите?
- Кой според вас са рисковете при използването на AI за лични финанси?
- В кои ситуации бихте предпочели съвет от човек пред съвет от AI?

- Въпреки че AI в областта на личните финанси носи множество ползи, съществуват и предизвикателства и рискове, за които потребителите трябва да бъдат наясно. Както при всяка технология, AI инструментите за финанси не са перфектни, и разбирането на потенциалните капани е ключово, за да се възползвате максимално от тях, без да попаднете в избегаеми проблеми.

Прекомерна зависимост от AI

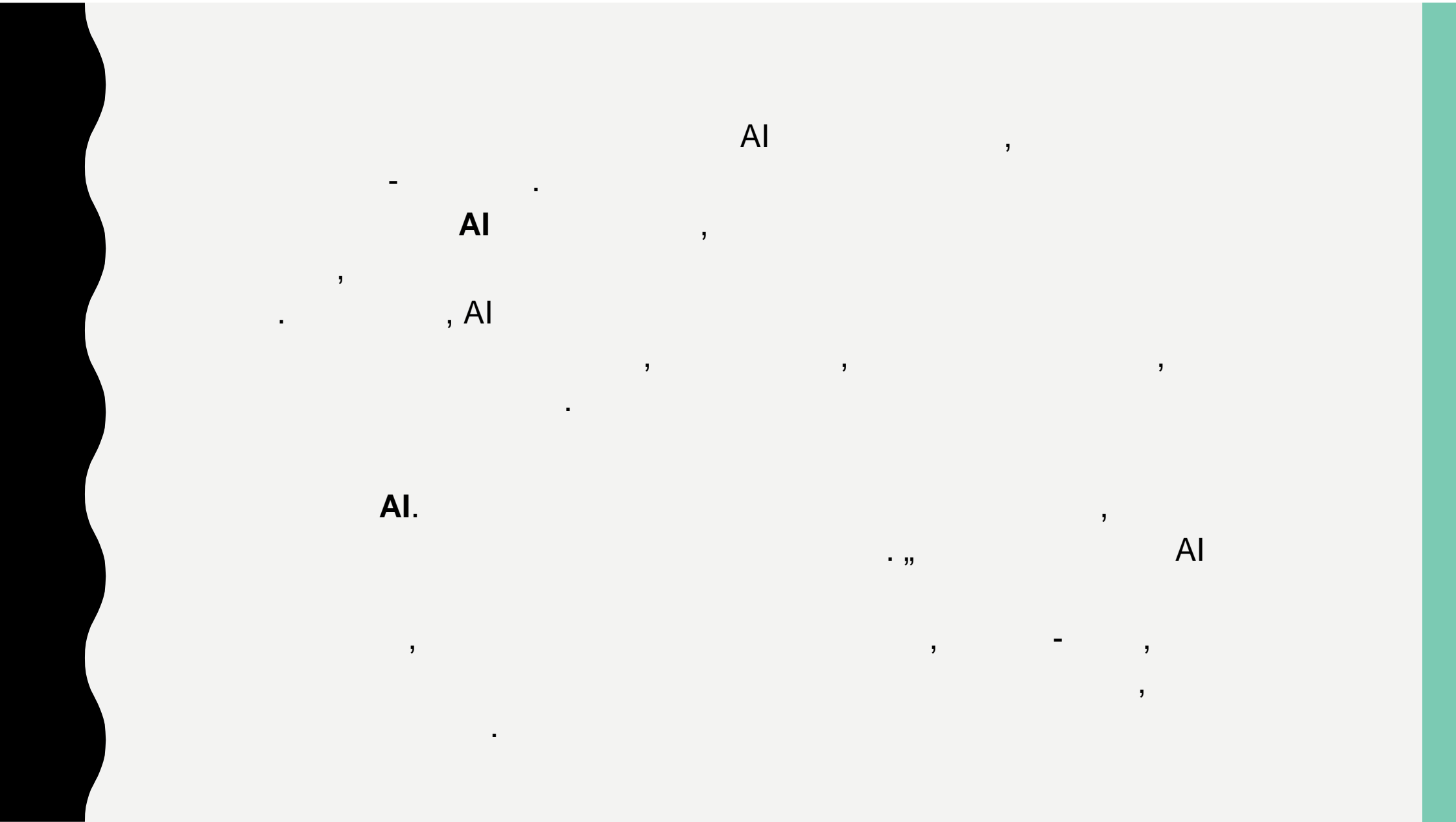
- Финансовите инструменти, задвижвани от AI, могат да бъдат изключително ефективни, но един от основните рискове е прекомерната зависимост от автоматизираното вземане на решения. Алгоритмите също могат да грешат и да дават неточни отговори.
- Затова е от съществено значение да проверявате внимателно всички по-значими финансови решения, предложени от AI инструменти, като инвестиции или промени в портфейла, за да се уверите, че те са базирани на точни данни.

Поверителност и сигурност на данните

При използване на AI инструменти във финансите съществува повишен риск от изтичане на чувствителна финансова информация. AI системите обработват големи обеми лични данни, което ги прави привлекателна цел за киберпрестъпници. За да се намали този риск, се препоръчва потребителите внимателно да преглеждат политиките за поверителност на AI услугите.

Осигуряването, че платформата, която използвате, спазва силни протоколи за криптиране и практики за защита на данните, е ключово за опазването на вашата финансова информация.

За допълнителна защита обмислете използването на двуфакторна автентикация (2FA) и работете само с реномирани платформи. Редовно наблюдавайте финансовите си сметки за необичайна активност и избягвайте да споделяте чувствителни данни, освен ако това не е абсолютно необходимо.

AI

,

-

.

AI

,

,

.

, AI

,

,

,

.

AI.

,

”

AI

,

,

-

,

,

.

Цена на усъвършенстваните AI инструменти

Докато много AI инструменти за финанси са достъпни и на разумни цени, по-напредналите решения могат да бъдат доста скъпи. Някои AI платформи са насочени към бизнеси или лица с висок доход и предлагат по-сложни услуги, като персонализирано финансово моделиране или пазарен анализ. Това може да бъде пречка за хора, които искат да се възползват от възможностите на AI, но не могат да си позволят тези по-скъпи инструменти.

Как да използваме AI безопасно в личните финанси

AI инструментите могат да бъдат изключително полезни за управление на финансите, но за да ги използвате ефективно, трябва да подходите с внимание. Ето няколко практически съвета, които да ви помогнат да се възползвате от AI, като същевременно защитите финансовото си здраве.

Проверявайте и избирайте доверени AI инструменти

- Повечето реномирани AI инструменти имат положителни отзиви, сертификати или препоръки от финансови специалисти и разполагат с информационна страница, описваща как се използват вашите лични данни.
- Най-добрите политики ясно посочват, че не съхраняват вашата информация за обучение на AI модели и не споделят данните ви с разработчици. Винаги обмисляйте къде отиват вашите данни и с кого се споделят. Ако сайтът не е готов да предостави информация за политиките си за сигурност на AI данни или няма публикувана такава, трябва да бъдете особено скептични относно използването му.

Допълвайте AI с човешка преценка

- AI може бързо да обработва данни и да предлага ценни прозрения, но не е непогрешим. Съчетаването на AI с човешка експертиза е от съществено значение за вземането на добре обмислени финансови решения.
- Консултация с сертифициран финансов плановик (CFP) или финансов консултант може да ви помогне да прецените препоръките, генерирани от AI, и да определите кои от тях са наистина релевантни за вашата ситуация. Финансовите специалисти могат да вземат предвид лични фактори – като дългосрочни цели или емоционалната ви връзка с парите – които AI може да пренебрегне.

Редовно следете финансите си

- AI инструментите могат да помогнат за проследяване на разходите, спестяванията и инвестициите, но е важно да наблюдавате сметките си и ръчно. Грешки могат да се случат – било поради алгоритмични дефекти, било поради неправилно интерпретирани данни. Редовните проверки поддържат автоматизираните процеси в съответствие с вашите финансови цели и предоставят възможност за ранно засичане на неточности.
- Ако AI инструмент ви помага с бюджетиране или инвестиране, периодично проверявайте резултатите и правете корекции при нужда. Проактивният подход може да ви помогне да избегнете скъпи грешки или пропуснати възможности.

Научете основите на личните финанси

- Дори с най-добрите AI инструменти, солидното разбиране на основите на личните финанси е безценно. Познаването на базовите принципи ви помага да интерпретирате информацията, генерирана от AI, и да разпознаете потенциални грешки. AI инструментите са най-ефективни, когато се използват от информиран потребител, който разбира техните възможности и ограничения. Ресурси като курсове по финансова грамотност, книги или консултации с професионалисти могат да ви помогнат да изградите тази основа.

AI може да ви помогне да управлявате парите си

AI трансформира начина, по който управляваме личните си финанси, като предлага инструменти, които правят бюджетиране, инвестиране и дори откриване на измами по-достъпни и ефективни. Чрез автоматизиране на рутинни задачи и предоставяне на персонализирани прозрения, AI дава възможност на хората да вземат по-интелигентни, базирани на данни финансови решения.

Въпреки това, е важно да използвате тези инструменти с внимание и отговорност.

Това подчертава значението на използването на AI като допълнение към човешката преценка, а не като нейна замяна.

Когато AI инструментите повишават ефективността на финансовите специалисти или улесняват задачи като анализ на данни, те могат значително да подобрят управлението на финансите, без да компрометират сигурността.

Помнете, че не всеки има смартфон!

Идеи за работа офлайн:

- Упражнения за бюджетиране на хартия
- Компютърни лаборатории в училищата с водени сесии
- Печатни симулации, генерирани от AI
- Ролеви игри, имитиращи отговорите на AI

YouTube създатели и канали

The Plain Bagel

Простички и обективни обяснения за инвестиране, спестявания и финансови новини.

Отличен за обясняване на риск, поведение на пазара и бюджетиране.

Two Cents (PBS)

Обхваща теми за лични финанси по достъпен, разказан начин.

Епизоди като „Как да спестяваме в колежа“ или „Защо харчим прекалено“ са идеални.

Up and Atom (за по-големи тийнейджъри/млади възрастни)

Обяснява как работят алгоритмите и AI по прост начин — полезно за разбирането на технологията зад финансовите инструменти.

Ali Abdaal

Фокус върху продуктивността и парите за студенти и млади професионалисти.

Смесва реални финансови съвети с дигитални инструменти и промени в мисленето.

TikTok канали

- **@herfirst100k** (Tori Dunlap)
 - Финанси с феминистичен и забавен подход. Каналът говори за спестявания, финансови граници и инвестиране чрез реални истории.
- **@easyfinancehub**
 - Кратки TikTok видеа, обясняващи данъци, бюджетиране и основни инвестиционни стратегии, често поднесени с чувство за хумор.
- **@humphreytalks**
 - Обяснява AI инструменти като ChatGPT, основи на криптовалутите и трикове за бюджетиране на ясен и достъпен език за поколението Z.
- **@thefinancelunch**
 - Обяснява финансови новини, как да започнете с бюджетиране или как да разпознавате измами — много подходящо за училищна среда.

Използване на изкуствен интелект при финансови решения

Ще тестваме изкуствен интелект (ChatGPT, Gemini...), като го помолим да:

- Създаде прост месечен бюджет
Примерна подкана: „Създай месечен бюджет за студент, който получава 800 евро на месец и плаща 350 евро наем.“
- Обясни финансов термин
Примерна подкана: „Обясни какво е спешен фонд с прости думи за 20-годишен човек.“
- Сравни два варианта за спестяване
Примерна подкана: „Сравни държането на пари в спестовна сметка с инвестирането им за начинаещ.“

ИЗВОДИ

1

AI революционизира личните финанси, като прави бюджетиране, инвестиране и откриване на измами по-достъпни и ефективни. Той дава възможност на хората да вземат финансови решения, базирани на данни, и предоставя персонализирани прозрения.

2

Въпреки ползите си, е важно да се признаят ограниченията на AI, като например възможността за „халюцинации“ (генериране на неточна информация) и необходимостта AI инструментите да не заменят професионалните финансови съвети при вземане на сложни решения.

3

Потребителите трябва да поставят на първо място поверителността и сигурността на данните при използване на AI финансови инструменти, като внимателно преглеждат политиките за поверителност, активират двуфакторна автентикация и следят сметките си за необичайна активност.

4

За безопасно и ефективно използване е от съществено значение AI инструментите да се допълват с човешка преценка и солидни основи в личните финанси.

ASSOCIAZIONE
URT

cre thi dev
creative thinking development

АКТИВНИ
КРЕАТИВНИ ЕКИПИ

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Innovation Council and SMEs Executive Agency (EISMEA). Neither the European Union nor EISMEA can be held responsible for them.